

Rekomendacijos dėl lietuvių valstybinės kalbos ugdymo(si) 2008–2009 mokslo metams

Lietuvių kalbos (valstybinės) ugdymo organizavimas mokyklose tautinių mažumų mokomosiomis kalbomis aptartas 2008–2009 mokslo metų bendrųjų ugdymo planų II skyriaus „Ugdymo programų įgyvendinimas“ 16 punkte „Lietuvių kalbos (valstybinės) ir tautinių mažumų gimtųjų kalbų ugdymo organizavimas“. Šiame punkte pasiūlyti variantai dėl lietuvių (valstybinės) kalbos ir gimtosios kalbos pamokų paskirstymo, taip pat nurodoma, kad mokiniai, baigę pagrindinę ugdymo programą tautinės mažumos mokomąja kalba ir pasirinkę vidurinio ugdymo programą lietuvių mokomąja kalba, turi galimybę toliau mokytis lietuvių kalbos pagal lietuvių (valstybinės) kalbos programą. Tuo atveju, jei mokykla priėmė sprendimą kurioje nors ugdymo pakopoje ar klasėje skirti daugiau valandų lietuvių (valstybinei) kalbai negu nurodyta Bendrųjų ugdymo planų 28, 30, 37, 39, 54, 56 punktuose (lentelėse), lietuvių kalbos mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių lietuvių kalbos mokėjimo lygį, turėtų daugiau laiko skirti tiems komunikavimo gebėjimams (taisyklingai rašybai, tarčiai, kalbos supratimui iš klausos ir kt.) ugdyti, kurių labiausiai mokiniams stinga.

Siekiant individualizuoti ir diferencijuoti lietuvių (valstybinės) kalbos ugdymą, gali būti naudojamos ir gimtajai lietuvių kalbai ugdyti skirtomis mokymo priemonėmis.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad mokiniai, besimokantys pagal pagrindinio ugdymo programą, nuo 5-os klasės gali rinktis pagilinto lietuvių (valstybinės) kalbos mokymosi programą.

Mokyklose tautinių mažumų mokomosiomis kalbomis, jeigu klasėje mokosi ne mažiau kaip 20 mokinių pagal pradinio ugdymo programą ir 21 mokinys pagal pagrindinio ugdymo programą, per lietuvių kalbos pamokas klasė gali būti dalijama į grupes.

Lietuvių valstybinės kalbos ugdymas mokyklose tautinės mažumos kalba privalomai pradedamas nuo pirmos klasės. Vykdamas pradinio ugdymo programą, vadovaujasi lietuvių valstybinės kalbos pradinio ugdymo bendrąja programa (2003) ir orientuojasi į kalbinių įgūdžių A1 (*Lūžis*) ir A2 (*Pusiaukelė*) lygių aprašus, parengtus pagal *Bendruosius Europos kalbų metmenis*.

Vykdamas pagrindinio ugdymo programą lietuvių valstybinės kalbos 2008–2009 mokslo metais mokoma vadovaujantis lietuvių valstybinės kalbos pagrindinio ugdymo bendrąja programa (2003), o mokykloms, turinčioms galimybę, rekomenduojama orientotis į atnaujintą lietuvių valstybinės kalbos bendrąją programą ir *Bendruosiuose Europos kalbų metmenyse* aprašytus kalbinių gebėjimų lygius A2 (*Pusiaukelė*), B1 (*Slenkstis*) ir B2 (*Aukštuma*).

Per lietuvių valstybinės kalbos pamokas siūloma naudoti 5-8 klasių Europos kalbų aplanką. (Planuojami išleisti 5–8 kl. ir suaugusiesiems skirti Europos kalbų aplankai, juos bus galima įsigyti knygynuose ir atsisiųsti iš Švietimo ir mokslo ministerijos interneto puslapio, ateityje taip pat planuojama parengti interaktyvius elektroninius aplankus).

Vykdamas vidurinio ugdymo programą lietuvių valstybinės kalbos 2008-2009 mokslo metais mokoma vadovaujama bendraja lietuvių valstybinės kalbos programa (2002). Mokinys, pradėdamas mokytis pagal vidurinio ugdymo programą, gali rinktis lietuvių (valstybinės) kalbos bendrąjį arba išplėstinį kursą. Pasirinkus išplėstinį kursą, pamokų skaičius per dvejus metus bus 10 valandų, o pasirinkus bendrąjį kursą – 8 valandos per dvejus metus. Išplėstinis kursas numato gilesnį dalyko mokymąsi, t.y. jis neturėtų būti skirtas dėl dalyko lygio pakeitimo ar kitų priežasčių atsiradusioms spragoms likviduoti. Įgyvendinant vidurinio ugdymo programą siūloma naudoti 9–12 klasių Europos kalbų aplanką, kuris padės mokiniams įsivertinti savo kalbinius gebėjimus, identifikuoti spragas, geriau suprasti savo mokymosi procesą, mokys mokytis. (Lietuvoje yra parengtas 9–12 klasių Europos kalbų aplankas. Jį galima įsigyti knygynuose, atsisiųsti iš interneto adresu: <http://www.smm.lt/ugdymas/bendrasis/index.htm#lkmp>). Darbui su Europos kalbų aplankais gali būti sudaroma modulio programa ir jai įgyvendinti mokyklos nuožiūra skiriamų valandų.

Bendrujų ugdymo planų 16.4. punkte siūloma mokyklose, kuriose mokoma tautinės mažumos kalba, taikyti dvikalbį ugdymą. Dvikalbio ugdymo įgyvendinimas mokyklose tautinių mažumų mokomosiomis kalbomis atitinka Švietimo ir mokslo ministerijos vykdomą į daugiakalbystę orientuotą kalbų mokymo politiką. Atsižvelgdama į Europos Tarybos ekspertų pastabas ir siūlymus Švietimo ir mokslo ministerija skatina mokyklas plėsti lietuvių valstybinės kalbos mokymąsi taikant dvikalbį ugdymą ir vartojant lietuvių valstybinę kalbą neformaliajam ugdymui vykdyti (pvz., įvairiai projektinei veiklai). Bendrujų ugdymo planų 15.5. punkte yra nurodyta, kad dvikalbiam ugdymui ir integruotam dalyko ir kalbos mokymui, jei per pamoką dirba du mokytojai: vienas–dalyko, kitas–kalbos, mokyklos nuožiūra gali būti skiriama daugiau pamokų. Tam, kad tautinių mažumų mokyklų mokiniams būtų sudarytos sąlygos sėkmingiau integruotis į Lietuvos visuomenę, rekomenduojama iš mokyklos nuožiūra skiriamų valandų siūlyti mokiniams rinktis papildomus modulius lietuvių kalbai tobulinti.

Parengė Danutė Kolesnikova ir

Henrika Prosniakova

